

INSTRUKCJA PIELĘGNACYJNA ZIELENI DLA PARKU ZDROJOWEGO W JELENIEJ GÓRZE

Niniejsza instrukcja obejmuje pielęgnację roślinności na terenie całego parku, tj. ok. 17 ha., w tym:

1. Powierzchnia krzewów to około 1,7 ha
2. Powierzchnia rabat to około 0,7 ha
3. Pozostałe tereny zielone to trawniki, tereny porośnięte roślinnością okrywową oraz część leśna parku, którą stanowią skupiny wysokich drzew oraz naturalne runo parkowe.

Podstawowe zabiegi pielęgnacyjne:

1. Drzewa:

1. minimum dwa razy do roku (po zimie i jesienią) dokonywanie przeglądu każdego drzewa pod kątem stanu zachowania i kontroli prowadzenia zabiegów;
2. zabezpieczenie ran, skaleczeń i nadłamać konarów, gałęzi czy pni, których przyczyną były warunki zewnętrzne np. uszkodzenia w wyniku silnego wiatru;
3. zabezpieczenie drzew poprzez stosowanie podpory w celu podtrzymania drzewa lub konarów przed wyłamaniem jeżeli zachodzi taka konieczność (w przypadku, gdy drzewo odchylone jest od pionu, a budowa jego korony ma wyraźnie zachwianą statykę i nie ma możliwości zastosowania odciążu);
4. Drzewa o wymiarach pomnikowych oraz te, które rosną „w ścieżkach” wymagają szczególnej pielęgnacji: dodatkowego nawadniania, napowietrzania i dożywiania.
Szczególną uwagę należy zwrócić na: dąb szypułkowy nr inw. 62, o obwodzie 330 cm znajdujący się za pomnikiem Mieczy Grunwaldzkich; lipę drobnolistną nr inw. 1489, o obwodzie 251, rosnącą koło pomnika Michała Archanioła Zabijającego Szatana; dąb czerwony o nr inw. 1009, o obwodzie 344 cm znajdujący się w Ogrodzie Powojników, wszystkie lipy w Alei Lipowej, a także drzewa które znajdują się w pobliżu nowopowstałych ciągów komunikacyjnych.
5. Pielęgnacja nowo posadzonych drzew:
 - poprawianie misek - należy wykonywać wiosną;
 - odchwaszczanie gleby pod koroną drzewa;
 - nawożenie: zasilanie młodych drzew w okresie wiosennym przed rozpoczęciem wegetacji nawozami wieloskładnikowymi;
 - nawadnianie (zwłaszcza w okresach suszy) przy pniach (do misy zatrzymującej wodę);
 - palikowanie:
 - ⇒ wymiana uszkodzonych palików i taśm, utrzymujących drzewo w prawidłowej pozycji w ciągu trzech pierwszych lat po posadzeniu;
 - ⇒ kontrola napięcia taśm w celu uniknięcia wrastania materiału w korowinę, powinna być przeprowadzana 2 razy w roku.

2. Krzewy:

1. Odchwaszczanie.
 - krotność: minimum 10 razy w ciągu sezonu wegetacyjnego,

**„Uatrakcyjnienie turystyczne Uzdrowiska Cieplice poprzez rewitalizację parków zdrojowych – etap I
Rewitalizacja Parku Zdrojowego.”**

- w czasie intensywnego rozwoju gatunków niepożądanych należy przeprowadzić dodatkowe odchwaszczania,
 - metoda: odchwaszczanie ręczne (można stosować motyki)
2. Ściółkowanie:
 - Jeżeli na granicy nasadzeń i ścieżek (przy obrzeżach) występują ubytki ściółki należy je uzupełniać korą ogrodniczą lub przekompostowaną trociną;
 3. Wymiana roślin chorych, uszkodzonych, suchych i zdeformowanych wg potrzeby;
 4. Nawożenie: jeżeli zachodzi konieczność dożywiania roślin, należy zastosować nawozy dolistne; krzewy kwasolubne zasilać nawozem zakwaszającym glebę np. siarczanem amonu (rózanecznik, azalia, hortensja);
 5. Podlewanie:
 - w miarę potrzeb, jednorazowo 15l/m²;
 - po godzinie 18.00;
 - nowe nasadzenia powinny być nawadniane co tydzień w okresie pierwszego sezonu wegetacyjnego;
 - zimozielone krzewy podlać intensywnie przed zimą;
 6. Zabezpieczenie roślin na zimę:
 - okrycie materiałem przewiewnym – można stosować: słomę i maty słomiane, trociny i korę, gałązki świerkowe i sosnowe lub drobne liście (z liśćmi należy jednak uważać, mogą jednak stać się siedliskiem bakterii i zarodników grzybów co prowadzi do powstawania chorób);
 - okrywać: hortensje w tym hortensję pnącą, róże, piwonie, azalie, rózaneczniki, zimozielone irgi, mahonie, bukszpany (szczególnie młode);
 - najodpowiedniejszym terminem okrycia roślin jest czas po pierwszych przymrozkach, utrzymujących się przez kilka dni z rzędu;
 - w marcu-kwietniu należy zdjąć okrycie. Należy to zrobić w pochmurny dzień, kiedy rośliny nie są narażone na silne promienie słoneczne.
 7. Inne:
 - uzupełnianie nasadzeń;
 - usuwanie przekwitniętych kwiatostanów i uschniętych liści (na bieżąco);
 - spulchnianie i pielienie misek, rowków i powierzchni grup krzewów;
 - w przypadku krzewów o płytkim systemie korzeniowym nie należy przekopywać ziemi wokół krzewów;
 - usuwanie samosiewów obcych gatunków zwłaszcza z żywopłotów.

3. Nasadzenia okrywowe - krzewy, pnącza i byliny:

1. Odchwaszczanie:
 - krotność: minimum 10 razy w ciągu sezonu wegetacyjnego;
 - w czasie intensywnego rozwoju gatunków niepożądanych należy przeprowadzić dodatkowe odchwaszczania;
 - metoda: odchwaszczanie ręczne.
2. Ściółkowanie:
 - Jeżeli na granicy nasadzeń i ścieżek (przy obrzeżach) występują ubytki ściółki należy je uzupełniać korą ogrodniczą, lub przekompostowaną trociną;

**„Uatrakcyjnienie turystyczne Uzdrowiska Cieplice poprzez rewitalizację parków zdrojowych – etap I
Rewitalizacja Parku Zdrojowego.”**

3. Nawożenie:
 - należy przeprowadzić w ilości 50g/m² w ciągu jednego okresu wegetacyjnego, najlepiej w dwóch dawkach:
 - ⇒ wiosenna: mieszanka nawozowa wieloskładnikowa zawierająca azot, fosfor i potas (np. Polifoska);
 - ⇒ jesienna: mieszanki stosowane pod koniec sezonu wegetacyjnego zawierające potas i fosfor.
4. Nawadnianie:
 - W miarę potrzeb, jednorazowo 15l/m²;
 - po godzinie 18.00;
 - nowe nasadzenia powinny być nawadniane co tydzień w okresie pierwszego sezonu wegetacyjnego;
5. Zabezpieczenie roślin na zimę:
 - okrycie części nadziemnej roślin materiałem przewiewnym np. słomą, stroiszem, włókniną, drobnymi liśćmi (ok. 10 cm warstwa osłony);
 - okrywać: powojniki, lawendy, zawilce japońskie, zimozielone trzmieliny oraz wszystkie byliny posadzone jesienią, gdyż nie zdążyły się jeszcze dobrze zakorzenić w nowym miejscu;
 - najodpowiedniejszym terminem okrycia roślin jest czas po pierwszych przymrozkach, utrzymujących się przez kilka dni z rzędu;
 - w marcu-kwietniu należy zdjąć okrycie. Należy to zrobić w pochmurny dzień, kiedy rośliny nie są narażone na silne promienie słoneczne.
6. Inne:
 - uzupełnianie nasadzeń;
 - usuwanie przekwitniętych kwiatostanów i uschniętych liści;
 - ostrożne usuwanie martwych części bylin wiosną;
 - utrzymywanie czystości nasadzeń (niedopuszczenie do przerastania wzajemnego gatunków rosnących w bezpośrednim sąsiedztwie).

4. Nasadzenia jednoroczne:

- Sadzenie roślin jednorocznych przez cały okres trwania pielęgnacji zgodnie z projektem zieleni „Projekt rewitalizacji/rewaloryzacji zabytkowego Parku Zdrojowego w Cieplicach Zdrój” w dwóch obsadach;
- regularne podlewanie;
- odchwaszczanie ;
- utrzymanie powierzchni gleby w stanie spulchnienia - warunek niezbędny, aby ułatwić dostęp powietrza do korzeni;
- monitorowanie nawodnienia roślin na Szczególe nr 5,6,7 z uwzględnieniem zalegania wody;
- ochrona przed chorobami grzybowymi i szkodnikami;
- coroczne rozłożenie warstwy kompostu na powierzchni rabat w okresie jesiennym.

5. Rośliny cebulowe:

- Wczesną wiosną oraz w okresie poprzedzającym kwitnienie rośliny wymagają nawożenia azotem. Stosować dogłębowo saletrę amonową (1dkg na m²) w dwóch dawkach. W okresie

**„Uatrakcyjnienie turystyczne Uzdrowiska Cieplice poprzez rewitalizację parków zdrojowych – etap I
Rewitalizacja Parku Zdrojowego.”**

kwitnienia głównym zabiegiem jest podlewanie roślin, spulchnianie gleby i niedopuszczanie do zachwaszczenia. Ważne jest by przy podlewaniu nie podlewać rośliny, tylko glebę wokół niej.

- Po przekwitnięciu należy usunąć kwiaty wraz z fragmentem pędu kwiatostanowego, pozostawiając zielone części rośliny, aż do jej ostatecznego zamarcia;
- W przypadku wysadzania cebul rośliny wyciągać z gruntu ok. 5 tygodni po przekwitnięciu;
- Brakujące cebule należy uzupełniać;
- Pierwsze koszenie trawników w miejscach nasadzeń cebulicy i narcyza powinno nastąpić po przekwitnięciu i zamarciu części nadziemnej;
- Cebulica syberyjska: sadzenie IX-X, na głębokość 5-7 cm, dosadzać brakujące sztuki;
- Narcyzy w trawnikach: sadzić w VIII-IX, można wyciągać z gruntu raz na 5 lat, dosadzać brakujące sztuki;
- Narcyzy w rabatach: sadzić w VIII-IX, wyciągać z gruntu co roku, dosadzać brakujące sztuki tych samych odmian;
- Tulipany: sadzić w IX –X, wyciągać z gruntu co roku; dosadzać brakujące sztuki tych samych odmian;
- Należy zapewnić odpowiednie przechowywanie cebul.

6. Szczegółowe wskazania dotyczące cięć dla poszczególnych gatunków i rodzajów:

- **Berberys** - cięcie formujące przeprowadzać bardzo ostrożnie; docelowa wysokość żywoplotów – 0,4 m;
- **Bukszpan** - cięcie formujące przeprowadzać 3 razy w roku – w kwietniu, w czerwcu i w końcu sierpnia; przycinać wiosną zmarłe pędy do granicy przemarnięcia; docelowa wysokość żywoplotów – 0,4 m;
- **Jaśminowiec wonny** ciąć 2 razy: wczesną wiosną i po kwitnieniu. Przekwitłe pędy skracać; silne młode można skrócić o połowę, słabe należy usunąć całkowicie;
- **Kalina koralowa** - cięcie formujące młodych krzewów prowadzi się po kwitnieniu, skracając pędy o 2/3 długości. W dalszych latach pielęgnacja polega na przycinaniu przekwitłych pędów;
- **Hortensja ogrodowa (Szczegół 4)** – okrywać wysoko, stale monitorować poziom nawodnienia ze względu na istniejące przesychanie pod koronami drzew, zasilać nawozem specjalistycznym dla hortensji, utrzymywać odpowiedni odczyn podłoża; powierzchnie wokół roślin ściółkować torfem; Hortensje ogrodowe tworzą kwiaty na zeszłorocznych pędach, dlatego nie należy ich skracać. Wczesną wiosną trzeba jedynie usunąć pędy chore, przemarnięte, bardzo cienkie albo nadłamane. Po kwitnieniu należy obcinać same kwiatostany, uważając, żeby nie uszkodzić pąków, które znajdują się poniżej nich, ponieważ są tam zawiązki kwiatów na następny rok (tworzą się one już w sierpniu). Przycięcie hortensji ogrodowej przy ziemi spowoduje, że krzew nie zakwitnie.
- **Hortensja bukietowa 'Grandiflora'** (bardzo duże białe kwiatostany w kształcie stożka) tworzy kwiaty na tegorocznych pędach. Należy je przycinać co roku – wczesną wiosną – nisko przy ziemi, pozostawiając jedynie krótkie fragmenty pędów z dwoma-trzema pąkami. Wyrosną z nich silne, zdrowe pędy, na których pod koniec lata rozwiną się dorodne kwiaty – ładniejsze niż krzewów, które nie były cięte; okopczykować i okryć na zimę, utrzymywać odpowiedni odczyn podłoża;

**„Uatrakcyjnienie turystyczne Uzdrowiska Cieplice poprzez rewitalizację parków zdrojowych – etap I
Rewitalizacja Parku Zdrojowego.”**

- **Lawenda** – przycinać przekwitłe kwiatostany zaraz po przekwitnięciu, wysypywać powierzchnie pod nasadzeniami torfem odkwaszonym, po zimowych przymrozkach usunąć wszystkie zmarłe pędy;
 - **Piwonia** – wczesną wiosną wokół nasadzeń rozścielać warstwę kompostu; przycinać kwiatostany po przekwitnięciu;
 - **Powojniki** – Powojników kwitnących tylko na starych pędach wiosną (powojniki z Grupy Atragene) nie tnie się wcale, a jeśli jest to potrzebne ze względu na nadmierne rozrastanie się, tnie się dopiero po kwitnięciu, na wysokości, która nam odpowiada, ale najczęściej nie niżej niż 1 m od ziemi. Cięcie traktować jako formujące dla uzyskania równomiernej okrywy dywanowej. W drugim i następnym latach po posadzeniu wskazanym jest nawożenie roślin. Najlepiej nadają się do tego nawozy o spowolnionym działaniu, (np. Nawóz interwencyjny do powojników Magiczna siła Substral, Osmocote 5-6 M). W połowie kwietnia do 2-3 otworków głębokości 5-10 cm, zrobionych wokół rośliny wysypujemy po 10 g (płaska łyżeczka od herbaty), któregoś z tych nawozów;
 - **Róże:**
 - Wiosenna pielęgnacja:** rozsypanie kopczyków, usunięcie okryć po zimie, zasilanie nawozami wieloskładnikowymi (np. Azofoska, Polifoska) w stanie uwilgotnienia gleby, w ilości zalecanej przez producenta, cięcie wiosenne:
 - ⇒ przeprowadza się, gdy minie niebezpieczeństwo przymrozków, a pąki są dostatecznie nabrzmięte;
 - ⇒ usuwa się pędy zbyt cienkie oraz części uszkodzone;
 - ⇒ u róż w pierwszym roku po posadzeniu należy ciąć, tak aby na pędzie pozostały 2-3 wykształcone oczka;
 - ⇒ róże kilka lat po posadzeniu tnie się wyżej, nad 6-8 oczkiem;
 - Letnia pielęgnacja:** zasilanie nawozem wieloskładnikowym w momencie, kiedy róże mają drugi wysyp kwiatów;
 - Jesienna pielęgnacja:** przykrycie na zimę polegające na:
 - ⇒ usypaniu wokół krzewów kopczyków do 30 cm wysokości;
 - ⇒ okryciu krzewów gałązkami i liśćmi, które zatrzymają śnieg i wiatr;
 - Całoroczna pielęgnacja róż:** usuwanie odrostów z podkładki, odchwaszczanie mechaniczne (ręczne) i spulchnianie gleby:
 - ⇒ krotność: 8 razy w sezonie, w regularnych odstępach czasu;
 - ⇒ w razie potrzeby częściej;
 - ⇒ niezbyt głęboko, aby nie uszkodzić korzeni;
- ponadto: usuwanie przekwitniętych kwiatostanów na bieżąco, pełna ochrona przed chorobami i szkodnikami, dosadzanie róż rabatowych, regularne podlewanie i monitorowanie nadmiernego zalegania wody i wynikających z tego chorób grzybowych (Szczegół 4 i 5)
- **Różaneczniki:**

Pielęgnacja nowo posadzonych różaneczników: usuwanie przekwitłych kwiatostanów przez delikatne wyłamywanie, wycinanie wyłącznie zmarłych pędów, oprysk środkami grzybobójczymi (w miarę potrzeb), nawadnianie (również intensywne nawadnianie przed zimą), nawożenie w okresie od kwietnia do czerwca nawozem specjalistycznym dla różaneczników; niedopuszczenie do stagnowania wody w obrębie systemu korzeniowego krzewów; konieczne jest utrzymywanie odpowiedniego odczynu podłoża; grube ściółkowanie

„Uatrakcyjnienie turystyczne Uzdrawiska Cieplice poprzez rewitalizację parków zdrojowych – etap I Rewitalizacja Parku Zdrojowego.”

korą w celu zabezpieczenia przed przerastaniem chwastami; ewentualne odchwaszczanie przeprowadzać ręcznie bez użycia motyk, z uwagi na delikatny i płytki system korzeniowy.

7. Cięcia pielęgnacyjne:

1. Krzewów i pnączy (również okrywowych):
 - Cięcie należy wykonywać z uwzględnieniem właściwości i cech indywidualnych roślin, w celu zachowania indywidualnego charakteru i uniknięcia zniekształceń;
 - przycinanie zbyt rozrośniętych roślin, zwłaszcza ekspansywnych;
 - wzmacnianie pędów słabych i wspomaganie rozkrzewiania się roślin poprzez cięcia poprawiające kondycję stosowane wiosną (późniejszy termin może opóźnić kwitnienie);
 - usuwanie uszkodzonych, chorych, suchych, przemarzniętych i krzyżujących się pędów i gałęzi;
 - usuwanie u podstawy odrostów wyrastających z podkładki roślin szczepionych (z ziemi lub pnia);
 - rośliny liściaste zachowujące liście na zimę należy po raz pierwszy ciąć po kilku latach uprawy;
 - cięcia odmładzające:
 - ⇒ krzewów, których gałęzie wykazują małą żywotność, słaby przyrost oraz powodują niepożądane zagęszczenie (zbyt duże rozmiary krzewów) można przeprowadzać na krzewach rosnących w warunkach normalnego oświetlenia, z odpowiednim nawożeniem i podlewaniem; zmusza on rośliny do rozwoju nowych, silniejszych gałęzi;
 - ⇒ derenia białego (występuje jako roślina istniejąca) gdyż tylko młode pędy mają charakterystyczne czerwone przebarwienie, szczególnie efektowne w okresie bezlistnym.

8. Cięcia formujące:

1. Drzew:
 - stosować przy drzewach młodych przez kilka lat po posadzeniu;
 - ciąć wyłącznie jednoroczne pędy metodą „na obrączkę”;
 - należy unikać wykonania cięć jako jednorazowego zabiegu, ponieważ mogłoby to zachwiać równowagę fizjologiczną drzewa, doprowadzić do jego osłabienia;
 - miejsca cięć można zasmarować maścią sadowniczą (np. Funaben 3 lub inne) w celu uniknięcia zakażeń.
2. Krzewów liściastych:
 - zaleca się zależnie od potrzeb (rozgałęzienia) roślin wraz cięciami sanitarnymi;
 - cięcia należy wykonać wiosną;
 - rośliny kwitnące na pędach tegorocznych przycinamy przed rozpoczęciem okresu wegetacyjnego. Rośliny kwitnące na pędach dwuletnich przycinamy po przekwitnięciu;
3. Krzewów iglastych – formy naturalne
 - nie ciąć w pierwszych kilku latach po posadzeniu dopiero po kilku latach uprawy;
 - zachować pokrój naturalny.
4. Żywopłotów liściastych:
 - żywopłoty grabowe: przycinać minimum 2 razy do roku, docelowa wysokość 1,8 m
 - i oraz wszystkie oddzielające i obwódkowe;
 - pierwsze cięcie żywopłotów roślin zrzucających na zimę liście, sadzonych:
 - ⇒ wiosną – przycinać tuż po posadzeniu (przy dosadzaniu);

**„Uatrakcyjnienie turystyczne Uzdrawiska Cieplice poprzez rewitalizację parków zdrojowych – etap I
Rewitalizacja Parku Zdrojowego.”**

- ⇒ jesienią – zostawić na zimę bez cięcia, ciąć wiosną przyszłego roku;
 - ⇒ okazy silnie rozgałęzione ciąć 30-40 cm nad ziemią;
 - ⇒ jeśli mają mało pędów bocznych, przycinać 10 cm nad ziemią;
 - usuwać jednocześnie pędy uszkodzone, złamane i słabe;
 - formowanie należy przeprowadzać zgodnie ze sztuką ogrodniczą, aż do uzyskania kształtu zbliżonego do założonych form;
 - w kolejnych latach żywopłoty przycinać w razie potrzeby nawet 2 razy do roku unikając cięcia pod koniec okresu wegetacyjnego (brak możliwości zdrewnienia pędów przed zimą);
 - cięcia nadające formę należy rozłożyć na 2-3 lata, w taki sposób, żeby przy jednorazowym cięciu nie usunąć więcej niż 20% korony.
5. Żywopłotów iglastych oraz cisów do formowania w kule:
- w zależności od gatunku z jakiego zostały założone, przycinamy jeden lub dwa razy w sezonie,
 - przycinać wierzchołki na przyroście zeszłorocznym,
 - prowadzić je stopniowo w górę dopóki nie osiągną zaplanowanej wysokości,
 - pierwsze cięcie wykonuje się przed ruszeniem wegetacji, a drugie na początku lata,
 - cięcia należy wykonywać każdego roku,
 - docelowa wysokość i forma żywopłotów oznaczona na rysunku zieleni,
 - żywopłoty ciąć z każdej strony, w sposób najbardziej zbliżony do formy trapezu,
 - najlepszy termin cięcia: w przypadku cisów to grudzień- luty (kiedy temperatura jest powyżej 0°C);
 - Istniejące szeroko rozrośnięte krzewy cisów za Teatrem Zdrojowym (strona wschodnia budynku) należy regularnymi cięciami doprowadzić do uzyskania uporządkowanych form kopolastych.

9. Trawniki:

1. Koszenie:
- krotność: minimum 3-4 razy w ciągu miesiąca;
 - w okresie silnego wzrostu traw, koszenie należy przeprowadzać częściej w regularnych odstępach, tak aby wysokość murawy nie przekraczała:
 - ⇒ 6 cm- trawniki parkowe;
 - ⇒ 4 cm- trawniki gazonowe;
 - pierwsze wiosenne koszenie należy przeprowadzić w momencie, gdy źdźbła traw osiągną wysokość 6 cm;
 - ostatnie koszenie przed zimą należy przeprowadzić na 2 do 4 tygodni przed spodziewanym nastaniem mrozów (dla warunków klimatycznych Polski można przyjąć pierwszą połowę października);
 - należy kosić suche trawniki;
 - sprzęt do koszenia powinien być wyposażony w kosz do zbierania trawy, w innym przypadku należy trawę wygrabić i usunąć od razu po skoszeniu;
 - nie stosować wykaszarek na dużych powierzchniach trawnika;
2. Nawożenie:
- Trawniki gazonowe: wykonujemy 3-4 razy w sezonie wegetacyjnym, trawniki parkowe: 2 razy w sezonie wegetacyjnym;
 - ilość nawozu: ok. 3 kg NPK na ar w ciągu roku;

**„Uatrakcyjnienie turystyczne Uzdrowiska Cieplice poprzez rewitalizację parków zdrojowych – etap I
Rewitalizacja Parku Zdrojowego.”**

- pierwsze nawożenie w pierwszej połowie kwietnia lub koniec marca (w zależności od terminu rozpoczęcia sezonu wegetacyjnego w danym roku), nawozem z przewagą azotu;
 - od połowy lata należy ograniczyć azot, zwiększając dawki potasu i fosforu;
 - ostatnie nawożenie nie powinno zawierać azotu, lecz tylko fosfor i potas;
 - raz na 2 lata wapnowanie gleby wapnem ogrodniczym;
 - nawozy mineralne stosuje się zaraz po skoszeniu murawy;
 - zaleca się używać mieszanek nawozowych wieloskładnikowych przeznaczonych pod trawniki:
 - ⇒ w przypadku nawozów stałych nie nawozimy nigdy mokrego trawnika, gdyż spowoduje to przyklejanie się nawozu do trawy i przypalenie roślin (jeżeli nawoziliśmy trawnik mokry nawozem stałym, należy po nawożeniu trawnik bardzo dokładnie podlać);
 - ⇒ nawozy zawierające azot stosujemy po raz ostatni najpóźniej w pierwszej połowie lipca;
 - najlepiej stosować gotowe mieszanki nawozów do trawników, w ilościach podanych na opakowaniach zależności od potrzeb (np. Intermag, Nawomix)
3. Odchwaszczanie:
- ręczne lub chemiczne;
 - wieloletnie chwasty trwałe (np. mniszki, stokrotki, babki) należy usuwać ręcznie;
 - krotność: wg potrzeb, nie mniej niż 6 razy w roku.
4. Nawadnianie:
- uzależnione jest od warunków atmosferycznych;
 - zalecana jednorazowa dawka: 4 l/m² w ciągu godziny;
 - należy unikać wysuszenia podłoża na głębokość od 2 do 3 cm;
 - zalecane jest podlewanie wieczorem od godz. 18.00 lub wcześniej rano do godz. 8.00.
5. Inne zabiegi pielęgnacyjne:
- naprawa ubytków - uszkodzone trawniki należy w razie konieczności regenerować przez ręczne wyrównanie powierzchni i uzupełnienie uszkodzonej darni (wysianie zalecanej mieszanki nasion traw),
 - napowietrzanie przeprowadzane raz w sezonie:
 - ⇒ WERTYKULACJA - jest to pionowe cięcie darni w celu usunięcia tzw. sfilcowania trawnika, czyli zbitej warstwy obumarłych, rozkładających się liści traw. Zabieg wykonuje się przy pomocy wertykulatora, na przełomie marca i kwietnia. Resztki roślinne dokładnie wygrabiamy przy pomocy tzw. szczotkograbi. Po wertykulacji można przeprowadzić podsiew mieszanką nasion.
 - ⇒ AREACJA - poprawia stosunki powietrzno-wodne w glebie. Wykonuje się ją latem (w lipcu), specjalnymi maszynami - areatorami lub innymi narzędziami na głębokość ok. 15 cm w odstępach ok. 10 cm. Po areacji należy wygrabić resztki roślinne i można podsiać trawnik nasionami.
 - wałowanie – przeprowadzane wiosną;
 - wyczesywanie z wcześniejszym usuwaniem mchu za pomocą zgrzebla – krotność: 3 razy w sezonie;
 - przycinanie brzegów trawnika – krotność: 3 razy w sezonie;
 - utrzymywanie w czystości, w tym również grabienie i usuwanie liści oraz skoszonej trawy.

10. Pozostałe zalecenia:

**„Uatrakcyjnienie turystyczne Uzdrawiska Cieplice poprzez rewitalizację parków zdrojowych – etap I
Rewitalizacja Parku Zdrojowego.”**

1. Uwaga! Należy bezwzględnie monitorować stan uwilgotnienia gleby i w sposób przemyślany stosować nawadnianie. W parku obok miejsc w których rośliny są narażone na przesuszenie znajdują się miejsca wilgotne, a nawet takie w których okresowo stagnuje woda.
2. Dostosowanie częstotliwości i ilości nawadniania do potrzeb roślin, utrzymanie odpowiedniego zwilgocenia gleby - niedopuszczalne jest zaleganie wody w wierzchniej warstwie gleby, powodujące gnicie roślin – szczególnie dotyczy to Szczegółów 4,5,6,7,10 (najbardziej narażone są: lawenda, berberys, trzmielina, zawilec).
3. Dostosowanie częstotliwości i ilości nawadniania do potrzeb trawnika – szczególnie na polanie przed Pałacem Schaffgotschów, gdzie po opadach stagnuje woda.
4. Konieczne są przeglądy drzewostanu i usuwanie samosiewów, które są zdeformowane lub nie mają szansy na rozwój pod koronami starszych drzew.
5. W przypadku pojawienia się wywrotów – usuwanie ich.
6. Usuwanie na bieżąco gałęzi, które spadły z drzew.
7. Usuwanie liści: dwukrotne jesienne oraz jednokrotne wiosenne wygrabianie liści powierzchni trawników, nasadzeń krzewów oraz rabat (Szczegóły 1-10).

Do instrukcji załączono projekt zieleni zawierający szczegółowy opis nasadzeń.